

Finansutskottet

Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2017

INLEDNING

Remiss

Regeringens proposition till riksdagen om en tilläggsbudget för 2017 (RP 60/2017 rd): Ärendet har remitterats till finansutskottet för betänkande.

Tilläggsbudgetmotioner

I samband med propositionen har utskottet behandlat motionerna TBM 1—5/2017 rd. En förteckning över motionerna ingår som bilaga till betänkandet.

Beredning i delegation

Ärendet har beretts i finansutskottets samtliga delegationer enligt sakinnehåll.

UTSKOTTETS ÖVERVÄGANDEN

Regeringen höjer kalkylen över ordinarie inkomster med cirka 482 miljoner euro och ökar anslagen med cirka 304 miljoner euro. Höjningen av kalkylen över skatteinkomster grundar sig på att uppgifterna om influtna skatter och den uppdaterade makroprognosen är positivare än tidigare. Eftersom den ekonomiska utvecklingen visat sig vara positivare än förväntat höjs bland annat intäkterna av mervärdesskatten med 186 miljoner euro. Skatteinkomsterna ökar också till följd av att behandlingen av arvs- och gåvoskatteposterna har snabbats upp under 2017.

De största anslagsökningarna görs för att stödja en positiv strukturomvandling i sydvästra Finland, utveckla trafikleder och bereda vård- och landskapsreformen. Dessutom höjs bland annat kalkylen för ränteutgifterna främst på grund av förändring i räntenivån, och fullmakten för medelsanskaffning till Finnvera Abp utökas till följd av en lagändring som trädde i kraft den 1 januari 2017 och som höjde maximibeloppet för lån.

Tilläggsbudgeten minskar statens behov av nettoupplåning med 178 miljoner euro. Statens nettoupplåning beräknas 2017 uppgå till cirka 5,4 miljarder euro. Statsskulden beräknas uppgå till cirka 108 miljarder euro vid utgången av året, vilket är cirka 49 procent i förhållande till bruttointernalprodukten.

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Huvudtitel 29

DETALJMOTIVERING

ANSLAG

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Finsk-estniskt kultursamarbete

Utskottet ser det som viktigt att den finsk-estniska kulturfondens kapitalbehov beaktas senast i budgeten för nästa år.

Utskottet lyfte fram frågan i sitt betänkande om budgeten för 2017 (FiUB 35/2016 rd), eftersom det för aktiv verksamhet i den år 2015 bildade finsk-estniska kulturstiftelsen behövs ett kapital på minst 7—10 miljoner euro, medan kapitalet bara var 100 000 euro i slutet av 2016. Utskottet anser att det nu är aktuellt att stärka kulturfonden, när Finland och Estland firar 100-årsjubileum för sin självständighet i år respektive nästa år.

40. Högskoleundervisning och forskning

20. Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område (reservationsanslag 3 år)

Tillväxtutsikterna i sydvästra Finland är för närvarande exceptionellt positiva, eftersom den fastställda orderingången inom tillverkningsindustrin i regionen har stigit till ungefär 17 miljarder euro. Den marina och tillverkande industrins sysselsättningseffekter inklusive alla spridningseffekter beräknas bli upp till 30 000 personer fram till mitten av 2020-talet. Tillväxten inom teknikindustrin bromsas dock upp av bristen på kunnig arbetskraft, eftersom det på arbetsmarknaden inte kommer ut tillräckligt mycket kompetent arbetskraft i den tekniska branschen.

För att reducera bristen på kompetens har undervisnings- och kulturministeriet beslutat att stärka den tekniska högskoleutbildningen samt forskningen och utvecklingen i sydvästra Finland genom att inrätta en gemensam plattform för teknisk högskoleutbildning och forskning i Åbo. Anslaget för ändamålet är 2 miljoner euro. Dessutom ska det tas fram en samarbetsmodell för universiteten inom det tekniska området i sydvästra Finland, och ett så kallat samarbetsuniversitet (Finnish Institute of Technology, FIT) ska inrättas. För ändamålet avdelas totalt 12 miljoner euro 2017—2021. Extra resurser sätts också in på yrkeshögskoleutbildningen och yrkesutbildningen i områden med positiv strukturomvandling.

Vid utfrågningen av sakkunniga i utskottet framfördes det som gemensam synpunkt för regionen att kompetensbristen kan minskas på bästa sätt genom att Åbo universitet ges rätt att utbilda diplomingenjörer i maskinteknik och materialteknik. Enligt synpunkten skulle det vara en hållbar lösning på den kroniska bristen på diplomingenjörer i sydvästra Finland samtidigt som regionens

Betänkande FiUB 5/2017 rd

Huvudtitel 29

konkurrenskraft skulle förbättras och förutsättningarna för bred forskning även till stöd för företagsverksamhet skulle bli bestående.

Utskottet anser att det föreslagna samarbetsuniversitetet i nätverksform är motiverat, eftersom det gör det möjligt att snabbt förbättra kunskapsbasen med hjälp av befintliga resurser. Det är angeläget att det följs upp hur samarbetsmodellen fungerar och att regeringen framöver är beredd att bedöma om Åbo universitets utbildningsansvar kan utvidgas. Den pågående positiva strukturomvandlingen i sydvästra Finland väntas bli långvarig och därför är det viktigt att kompetensbehoven i näringslivet i regionen (inklusive Satakunta) tillgodoses på ett hållbart sätt som garanterar att forskningen till stöd för företagsverksamhet är bred och håller hög standard.

Det finns också andra regioner med positiv strukturomvandling i vårt land och deras kompetensbehov bör tillgodoses mer flexibelt än i dag. Enligt utredning visar i synnerhet ekonomin i mellersta Finland positiva tecken på tillväxt, särskilt inom bioekonomi, it-sektor, digitalisering inom industrin och säkerhetssektor. Bristen på kunnig personal är dock ett stort hinder för tillväxt: i synnerhet de universitetsutbildade inom teknik är för få. Kompetensbehoven i mellersta Finland kunde tillgodoses genom universitetssamarbete i nätverksform inom det tekniska området enligt den modell som ska tillämpas i sydvästra Finland. Kompetensen hos de nuvarande universitetseenheterna kunde på så sätt komma till nytta också utanför de orter där enheterna är verksamma, vilket också svarar mot propositionens mål när det gäller att främja samarbetet inom högskoleundervisningen.

Utskottet ser det som viktigt att kompetensbristen så långt det går också minskas genom främjande av arbetskraftens rörlighet och möjligheter för arbetslösa arbetssökande att höja sin kompetens. Enligt uppgift var drygt 3 000 tekniskt utbildade akademiker arbetslösa i början av året, vilket utgör 4,8 procent av arbetskraften.

Vidare lyfter utskottet fram resursbehoven inom projektet Tampere³. Det är en exceptionellt omfattande omstrukturering i syfte att slå samman Tammerfors tekniska universitet, Tammerfors universitet och Tampereen ammattikorkeakoulu till en enda universitetskoncern med gemensam strategi och förvaltning. Målet är ett internationellt välrenommerat universitet med många utbildningsområden där studerandena erbjuds bland annat mer flexibla studievägar.

90. Idrottsverksamhet

55. Statsunderstöd till KymiRing Oy för byggande av en idrottsplats (reservationsanslag 2 år)

Regeringen föreslår 3,5 miljoner euro i bidrag till KymiRing Oy för byggkostnader för det center för motorsport som är under byggnad. Avsikten är att i anslutning till centret för motorsport också uppföra ett center för körundervisning och trafiksäkerhet samt en testmiljö för fordonsindustrin i form av separata projekt. Totalkostnaden för projektet uppskattas till 23 miljoner euro, varav kostnaderna för att bygga centret för motorsport uppgår till cirka 16,5 miljoner euro.

För byggandet av ett center för motorsport har undervisnings- och kulturministeriet 2015 och 2016 beviljat KymiRing Oy statsunderstöd på sammanlagt 3 miljoner euro av finansieringen för

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Huvudtitel 31

anläggning av idrottsplatser. Dessutom har NTM-centralen i Tavastland beviljat 0,5 miljoner euro i understöd för utvecklande av företag i fråga om centret för körundervisning. Det föreslagna bidraget ska utgöra stöd för byggande av idrottsanläggningar. Syftet är dels att visa att staten är engagerad i genomförandet av projektet, dels att se till att andra finansiärer deltar i finansieringen genom att villkora statsunderstödet med detta.

Enligt utredning har projektet tidigare fått status som nationellt betydande projekt, så det berörs inte av de maximala belopp för understöd som anges i dokumentet Liikuntapaikkarakentamisen suunta, som godkänts av statens idrottsråd. Understödsbeloppet prövas separat i varje enskilt fall. Det projektspecifika bidraget har i regel varit 15 procent också i fråga om nationellt betydande projekt, men nu kommer bidraget att bli avsevärt mycket högre, mer än 40 procent.

Utskottet förordar anslaget men understryker att man före beviljandet av statsunderstödet på ett juridiskt bindande sätt måste försäkra sig om att den helhetsfinansiering som projektet kräver har samlats in genom godtagbara förbindelser och att projektet kommer att genomföras.

Tilläggsanslaget utgör separat budgetfinansiering och leder inte till någon minskning av det stöd som betalas till idrottsplatsprojekt med tippningsvinstmedel.

I KymiRing ingår också ett trafikprojekt som får 14 miljoner euro i budgetfinansiering under moment 31.10.77.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Trafiknätet

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Utskottet tillstyrker regeringens förslag till inledande av nya trafikprojekt (elektrifiering av Nystadsbanan, fördjupning av havsfarleden till Uleåborg, rv 12 Tillola—Keltti).

Nystadsbanan: elektrifieringen beräknas kosta 21 miljoner euro och inkluderar elektrifiering av banan Åbo—Nystad (68 km) och små banarbeten i anslutning till detta. Målet med projektet är att uppnå besparingar när det gäller trafikkostnader för alla transporter på banavsnittet och att minska säkerhets- och miljöriskerna i samband med ammoniaktransporter på bangården i Åbo. Elektrifieringen stöder också det övriga näringslivet i regionen.

Utskottet ser projektet som motiverat ur det regionala näringslivets synvinkel och menar att banavsnittet också bör öppnas för persontransporter, för att på så sätt förbättra kollektivtrafiken och arbetskraftens rörlighet.

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Huvudtitel 31

Också *projektet för havsfarleden till Uleåborg* är viktigt med tanke på näringslivets transporter. Avsikten är att fördjupa farleden till 12,5 meters djup delvis genom en ny sträckning, vilket ökar fartygens transportkapacitet och näringslivets konkurrenskraft. Kostnadsberäkningen för projektet är 18,4 miljoner euro, varav statens andel är 12,5 miljoner euro och andelen för Oulun Satama Oy 5,9 miljoner euro.

Kostnaderna för projektet har beaktats i momentets anslagsdimensionering, men det nämns inte separat i momentets beslutsdel eftersom det inte behövs en separat fullmakt för att genomföra projektet. Utskottet ser det ändå som tydligare att projektet nämns i momentets beslutsdel, och gör därför en komplettering.

Utskottet ser det som viktigt att också fördjupningen av havsfarleden till Nordsjö avancerar och att projektet inleds senast i nästa års budget, såsom regeringen har lagt fast i samband med förhandlingarna om tilläggsbudgeten. Antalet transporter som passerar via hamnen ökar kännbart i och med transporter till och från fabriken i Äänekoski. Dessutom har storleken på containerfartygen som kommer till Nordsjö hamn ökat, vilket kräver större djupgående.

Projektet rv 12 Tillola—Keltti hör ihop med verksamheten vid motorbaneområdet KymiRing och byggandet av de trafikförbindelser som behövs för banan. Enligt erhållen utredning låter KymiRing Oy bygga ett center för motorsport i Iitti kommun. I samband med det byggs som separata projekt också ett center för körundervisning och trafiksäkerhet samt en testmiljö för fordonsindustrin. Dimensioneringen av banområdet KymiRing tar sikte på massevenemang för 70 000—100 000 personer, vilket också kräver att vägnätet förbättras.

Avsikten med det aktuella projektet är att förbättra trafiksäkerheten på riksvägsavsnittet och smidigheten i vägtrafiken som en del av förbättringen av förbindelsesträckan Lahtis—Kouvola. Vid riksväg 12 byggs bland annat en planskild korsning, ett vägavsnitt med omkörningsfil och mitträcke och en ny parallellväg, som ger möjlighet till lätt trafik mellan Kausala och Kouvola. Kostnadskalkylen för projektet är 17,2 miljoner euro, varav statens andel är 14 miljoner euro.

Utskottet anser att de nya vägarrangemangen är nödvändiga med avseende på trafikens smidighet och trafiksäkerheten, i det fall att projektet och verksamheten genomförs i planerad skala. Utskottet vill poängtera att man ändå bör förbinda sig till trafikprojektet först när understödet under moment 29.90.55 har beviljats och det har säkerställts att centret för motorsport blir genomfört och finansierat i sin helhet.

Momentet får följande lydelse:

(Första stycket som i RP 60/2017 rd)

Motiveringen till momentet kompletteras så att det av anslaget reserveras 12 500 000 euro för att betala utgifter för att genomföra projektet för havsfarleden till Uleåborg. (Nytt)

Fullmakt

Dessutom ändras motiveringen till momentet så att Trafikverket får fullmakt att ingå avtal

(1—4 punkten som i RP 60/2017 rd)

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Huvudtitel 31

40. Kommunikationstjänster och kommunikationsnät samt stöd för kommunikation

45. Stöd till nyhets- och aktualitetsverksamhet vid kanaler som betjänar allmänintresset (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås ett anslag på 1 miljon euro. Det får beviljas aktörer som innehar en programkoncession för en tv-kanal som betjänar allmänintresset. Stödet ska då gälla nyhets- och aktualitetsprogram som produceras av kanaler som betjänar allmänintresset. Det kan beviljas för redaktionella kostnader för upprätthållande och utvecklande av nyhets- och aktualitetsverksamhet, vilket förutsätter att den som får stöd åläggs en skyldighet att tillhandahålla tjänster. Stöd kan också beviljas som projektstöd för utvecklings- och försöksprojekt som förbättrar nyhetsverksamheten, produktionen av medieinnehåll och dess förutsättningar inom linjär tv. Kommissionen ska underrättas om denna stödmodell, och den ska godkänna modellen innan den används. Dessutom föreslår regeringen att motiven under moment 31.40.44 kompletteras så att också innovationsstöd för medierna kan användas som stöd till nyhets- och aktualitetsprogram.

Bakgrunden till förslaget är ett förslag av en arbetsgrupp som i våras lämnade sin slutrapport (KM, Rapporter och utredningar 3/2017). Enligt förslaget ska nyhetsverksamhet i kommersiell tv beviljas ett stödprogram på sammanlagt 24 miljoner euro. Stödet är avsett för aktörer som innehar en programkoncession som betjänar allmänintresset, det vill säga tv-kanaler som betjänar allmänintresset, och det ska vara ett sätt att säkerställa att det i fortsättningen finns tv-nyheter som når en bred publik och erbjuder ett alternativ till Rundradion i minst lika stor utsträckning som hitills.

Vid utskottets utfrågning av sakkunniga har förslaget tagits kritiskt emot; det har bland annat befarats att stödet riktas bara till en mediekanal. Stödet har också ansetts vara selektivt eftersom det ska kunna beviljas endast aktörer som producerar linjära tv-sändningar.

Enligt uppgift har ingen kanal för närvarande en sådan programkoncession som betjänar allmänintresset av den typ som krävs för att kunna beviljas det aktuella stödet. Kanalerna ska kunna söka koncessionen, men i koncessionen ingår också skyldigheter såsom krav på undertexter till program.

Utskottet tillstyrker förslaget och anser det motiverat att utvecklingen av verksamheten och ett mångsidigt innehåll hos kommersiella medier stöds delvis med offentliga medel för att trygga tillräckligheten och kontinuiteten i fråga om nyhets- och aktualitetsverksamhet. Nyhetsverksamheten inom linjär tv har tills vidare en viktig roll, men i fortsättningen måste aktörer som betjänar allmänintresset definieras på ett sätt som beaktar den samhällsnytta de producerar på ett neutralt sätt.

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Huvudtitel 32

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Under momentet föreslås ett tilläggsanslag på 10 miljoner euro för införande av aktiveringsmodellen inom utkomstskyddet för arbetslösa. Aktiveringsmodellen ingår i ett propositionsutkast med förslag till lag om ändring av lagen om utkomstskydd för arbetslösa, som är under beredning hos social- och hälsovårdsministeriet. Propositionen som gäller modellen ska lämnas till riksdagen under höstsessionen. I det utkast som var på remiss (tiden för yttranden gick ut 16.6.2017) föreslås det att lagen träder i kraft den 1 januari 2018. För att påskynda ikraftträdandet och förtydliga verkställandet föreslås det att när lagen träder i kraft ska granskningsperioden med avvikelse från det som föreskrivs i lagen inledas redan den 1 oktober 2017. Således ska arbetslösas deltagande i offentlig arbetskraftsservice eller den tid i arbete som modellen förutsätter utvärderas genast efter årsskiftet baserat på aktiviteten under de tre sista månaderna 2017. Det föreslagna tilläggsanslaget ska inte allokeras till vissa tjänster, utan det ska gå att använda för de tjänster som är mest ändamålsenliga för arbetslösa arbetssökande. I budgeten för 2017 beviljas under momentet 423 753 000 euro.

Aktiveringsmodellens syfte är att öka sysselsättningen genom att motivera arbetslösa arbetssökande till aktivitet och självständighet i arbetssökandet under hela den tid arbetslösheten varar. I den föreslagna modellen betalas arbetslöshetsförmån för 65 utbetalningsdagar sänkt med 4,65 procent om personen inte under de 65 föregående utbetalningsdagarna har visat aktivitet genom att under fyra på varandra följande kalenderveckor vara i arbete under en arbetstid som krävs för en kalendervecka som motsvarar arbetsvillkoren eller inom företagsverksamhet tjänat in motsvarande inkomst eller under fem dagar deltagit i en sysselsättningsfrämjande service under de nämnda 65 dagarna. Självrisktiden föreslås bli förkortad från sju till fem dagar. Syftet med de nya självriskdagarna är att de arbetslösa mer än förr ska söka sig också till kortvarigt arbete och deltidarbete, detta för att förebygga att arbetslösheten förlängs.

Utskottet noterar att det är exceptionellt att föreslå ökade anslag i ett läge när propositionen ännu inte har lämnats och modellens slutliga innehåll inte är känt. Men utskottet anser ändå att den föreslagna anslagsökningen under momentet är motiverad. Utskottet konstaterar att även om den föreslagna anslagsökningen inte garanterar sysselsättningsfrämjande service för alla som får arbetslöshetsförmån, förbättrar ökningen möjligheterna att få service jämfört med nuläget. Utskottet noterar att tilläggsanslaget i alla situationer ska användas till samma åtgärder som övriga anslag under momentet, det vill säga att momentets användningssyfte inte ändras. Om anslagen skulle ökas först i höstens tilläggsbudget, skulle anslaget enligt uppgift sannolikt inte hinna bli använt för beslut som gäller år 2017.

Utskottet vill inskräpa att aktiveringsmodellen genuint ska främja sysselsättning av arbetslösa. Risker i fråga om modellens funktion är bland annat att de ändamålsenliga tjänsterna är otillräck-

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Huvudtitel 33

liga, att möjligheterna att genomföra modellen är olika i olika delar av landet och att det råder osäkerhet om modellens sysselsättningseffekter. Utskottet ser det som viktigt att aktiveringsmodellen för utkomstskyddet för arbetslösa inte leder till svagare försörjning om en arbetslös person av orsaker som denne inte rå för inte kan iakttä den aktivitet som lagen förutsätter. Modellen bör i möjligaste mån beakta också variationerna i de arbetslösas situationer och funktionsförmåga.

Utskottet konstaterar att det är finns många osäkerhetsmoment förknippade med aktiveringsmodellens konsekvenser i propositionsutkastet. Enligt den allmänna bedömningen i utkastet är det ganska osannolikt att modellen inte skulle motivera någon att söka sig till förvärvsarbete eller aktiveringsåtgärder mer än nu. Utskottet vill också lyfta fram att propositionsutkastet inte har tagit upp modellens konsekvenser för NTM-centralernas och arbets- och näringsbyråernas verksamhet. Enligt erhållen utredning kommer modellen att öka arbetsbördan särskilt i arbets- och näringsbyråerna bland annat för att efterfrågan på sysselsättningsfrämjande service och behovet av rådgivning ökar. Utskottet understryker att för att modellens mål ska bli genomförda är det viktigt att se till att stödet och rådgivningen till de arbetslösa är tillräckliga och ändamålsenliga och att behövliga tilläggsresurser fogas till momenten för omkostnader hos de berörda arbets- och näringsbyråerna.

Utskottet noterar att målen för aktiveringsmodellen för utkomstskyddet för arbetslösa i hög grad är snarlika målen för modellen för aktivt arbetssökande som är under beredning hos arbets- och näringsministeriet. Bägge reformerna bör därför beredas i gott samarbete. Syftet med modellen för aktivt arbetssökande är att effektivisera ett självständigt och aktivt arbetssökande samt att öka den regionala och yrkesmässiga rörligheten och motprestationerna för arbetslöshetsförmåner. Remissbehandlingstiden för propositionsutkastet som gäller modellen för aktivt arbetssökande gick ut den 16 juni 2017 och lagen avses träda i kraft i samband med landskapsreformen från början av 2019.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

60. Av kommunerna anordnad social- och hälsovård

38. Statsunderstöd för kostnader för pilotprojekt med valfrihet (reservationsanslag 3 år)

Regeringen föreslår 30 miljoner euro i anslag för kostnader i fråga om pilotprojekt för valfrihet. Momentets användningsändamål hänvisar dock delvis till pilotprojekt för sådan verksamhet som ska regleras i lagen om kundens valfrihet. Behandlingen av propositionen (RP 47/2017 rd) pågår fortfarande i riksdagen.

Utskottet konstaterar att statsunderstödet inte ens delvis kan vara baserat på pilotprojekt för sådan verksamhet som inte stämmer överens med gällande lagstiftning och som man först är i färd med att reglera i lagen om valfrihet. Det kan endast bli fråga om sådana pilotprojekt för social- och hälsovårdstjänster som kan genomföras i sin helhet utifrån gällande lagstiftning. I det här syf-

Betänkande FiUB 5/2017 rd

Huvudtitel 33

tet föreslår utskottet vissa avgränsningar av användningsändamålet för statsunderstödet så att beslutsdelen i momentet inte hänvisar till landskapen enligt propositionen om vårdreformen. Av en utredning av social- och hälsovårdsministeriet framgår också att de företag och övriga icke offentliga aktörer som deltar i pilotprojekten inte kan fatta förvaltningsbeslut inom socialvården. Till den del kommuner och samkommuner överför tjänster att skötas av bolag som de äger, tillämpas på personalens ställning enligt erhållen utredning inte heller bestämmelser enligt den lag om införande som föreslås i regeringens proposition till riksdagen med förslag till lagstiftning om inrättande av landskap med mera (RP 15/2017 rd).

Utskottet ser pilotprojekten som viktiga för att det ska fås mer information om hur olika service-modeller fungerar, vilket också svarar mot målen i regeringsprogrammet. Det föreslagna anslaget behövs också för utvecklingen av nationella IKT-system till stöd för pilotprojekten.

Utskottet fäster också uppmärksamhet vid att sökkriterierna måste vara sådana att de olika regionerna har lika möjligheter att söka statsunderstöd.

Momentet får följande lydelse:

(Första stycket som i RP 60/2017 rd)

Anslaget får användas

1) till betalning av statsunderstöd till *(utesl.)offentliga samfund* för pilotprojekt för försök med valfrihet för kunder inom social- och hälsovården och till betalning av de kostnader som förorsakats av beredning och genomförande av särskilda pilotprojekt för försök med personlig budget

2) till kapitalisering av *(utesl.)sådana offentliga samfunds* bolag för social- och hälsovård *som genomför pilotprojekt*

(3—6 punkten som i RP 60/2017 rd)

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Miljö- och naturvård

20. Bekämpning av miljöskador (reservationsanslag 3 år)

Under momentet föreslås en ökning på 5 000 000 euro för åtgärder för att stänga den nickelgruva i Hitura i Nivala som ägs av Belvedere Mining Oy. År 2016 beviljades sammanlagt 818 000 euro för att förhindra och begränsa gruvans miljöskador och för att planera åtgärderna för att stänga gruvan.

Belvedere Mining Oy har försatts i konkurs den 28 december 2015. Men gruvdriften upphörde redan sommaren 2013 på grund av det låga världsmarknadspriset på nickel. Fram till det att konkursen inleddes sörjde bolaget för pumpningen och rengöringen av det förorenade vattnet.

Betänkande FiUB 5/2017 rd

Sammandrag

Utskottet ser det som motiverat att staten i det rådande läget i sista hand måste vara beredd att finansiera förhindrandet av miljöskador. Åtgärderna för att stänga gruvan ska uppdelas i tre faser och bedöms omfatta 5—15 år. Säkerheten enligt miljöskyddslagen och miljötillståndet täcker 1,99 miljoner euro av kostnaderna. Det finns i detta skede en hel del osäkerhet kring den finansiering som behövs av staten, men miljöministeriet bedömer att behovet utöver det nu föreslagna anslaget uppgår till cirka 10—15 miljoner euro.

Utskottet ser det som nödvändigt att eftervården av gruvor ägnas mer uppmärksamhet redan medan gruvdriften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten. Gruvföretagen ska kunna sköta miljöansvaret på ett tillbörligt och långsiktigt sätt. Också den optimala nivån på säkerheter för verksamheten behöver fortfarande utvärderas. Utskottets förslag till uttalande:

Utskottets förslag till uttalande

Riksdagen förutsätter att regeringen ser till att eftervården av gruvor säkerställs redan när driften pågår för att ansvaret i anslutning till nedläggningen inte ska falla på staten och att regeringen också utvärderar den optimala nivån på säkerheter för gruvdrift.

SAMMANDRAG

Enligt propositionen ökas anslagen med 303 779 000 euro, ökas inkomsterna (utan nettouplåning och skuldhantering) med 481 857 000 euro och minskas nettouplåningen och skuldhanteringen med 178 078 000 euro.

Efter de föreslagna ändringarna är de budgeterade inkomstposterna och anslagen för i år med beaktande av den ordinarie budgeten och tilläggsbudgeten totalt 55 795 683 000 euro.

FÖRSLAG TILL BESLUT

Finansutskottets förslag till beslut:

Riksdagen godkänner förslaget till en tilläggsbudget för 2017 i proposition RP 60/2017 rd med ändringarna ovan.

Riksdagen godkänner det ovan föreslagna uttalandet.

Riksdagen forkastar tilläggsbudgetmotionerna TBM 1—5/2017 rd.

Riksdagen beslutar att tilläggsbudgeten för 2017 tillämpas från och med den 5 juli 2017.

Helsingfors 22.6.2017

I den avgörande behandlingen deltog

Betänkande FiUB 5/2017 rd

ordförande Timo Kalli cent
vice ordförande Ville Vähämäki saf
medlem Timo Heinonen saml
medlem Kauko Juhantalo cent
medlem Toimi Kankaanniemi saf
medlem Krista Kiuru sd
medlem Esko Kiviranta cent
medlem Elina Lepomäki saml
medlem Mats Nylund sv
medlem Antti Rantakangas cent
medlem Markku Rossi cent
medlem Sari Sarkomaa saml (delvis)
medlem Sami Savio saf
medlem Maria Tolppanen sd
medlem Kari Uotila vänst (delvis)
medlem Pia Viitanen sd
ersättare Olavi Ala-Nissilä cent
ersättare Li Andersson vänst (delvis)
ersättare Lasse Hautala cent (delvis)
ersättare Anne Kalmari cent (delvis)
ersättare Pauli Kiuru saml
ersättare Harry Wallin sd
ersättare Juhana Vartiainen saml (delvis)
ersättare Ozan Yanar gröna.

Sekreterare var

utskottsråd Hellevi Ikävalko
utskottsråd Mari Nuutila
överinspektör Arto Mäkelä.

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

RESERVATION 1 sd

Allmän motivering

Konjunkturläget har äntligen förbättrats, och den uppgång som började 2015 ser ut att accelerera under innevarande år med draghjälp av exporten. Tillväxten sker nu på bredare bas när i synnerhet varuexporten ser ut att dra bra.

Tillväxten i världshandeln, de livligare investeringarna i euroområdet, den lätta penningpolitiken och de arbetsmarknadsuppgörelser som gjorts syns nu tydligt också i Finlands export. Exporten gynnas särskilt av att tillväxtstrukturen i euroområdet har förändrats och blivit mer fördelaktig för Finlands export: den ökade efterfrågan i euroområdet har också satt fart på investeringarna vilket syns i en ökad efterfrågan på den finländska exportindustrins produkter.

Tack vare den snabbare ekonomiska tillväxten håller också sysselsättningsläget långsamt på att förbättras. Trots det kommer regeringen inte att nå sitt sysselsättningsmål. Sysselsättningspolitiken kan inte stanna vid att vänta in att läget korrigeras av sig självt. Arbetslösheten och särskilt långtidsarbetslösheten ligger ännu på en alltför hög nivå. Särskilt anslagen för lönesubventioner till organisationer är i dag en flaskhals i sysselsättningspolitiken. Anslagen till organisationer har begränsats i statsbudgeten och i många fall är pengarna slut för i år. Man bör slopa denna typ av artificiella hinder för en effektiv och ändamålsenlig sysselsättningspolitik.

Den ekonomiska tillväxten och det lilla uppsvinget i sysselsättningen har fördelats ojämnt mellan landskapen, och det finns risk för att skillnaderna i sysselsättningen mellan olika områden ökar ytterligare. För att hindra denna utveckling måste regeringen i högre grad beakta hela landet i sin finans- och sysselsättningspolitik. Genom att utveckla regionernas starka sidor och stödja utbildningen samt genom samarbete mellan offentlig och privat finansiering kan man betydligt effektivare än i dag påverka den ekonomiska utvecklingen i hela landet i en positiv riktning.

Regeringens satsningar på att stödja den ekonomiska tillväxten i Egentliga Finland är välkomna, även om man inte gav Åbo universitet rätt att utbilda diplomingenjörer. Nu måste det ändå säkerställas att också de övriga regionerna får ta del av den spirande tillväxten. Nu är det hög tid att satsa på investeringar som höjer sysselsättningen men också sätter fart på tillväxten på längre sikt. Det gäller såväl trafikleder som forskning och utbildning.

Satsningar på trafikprojekt och trafikleder är inte bara direkta energisprutor för sysselsättningen utan deras effekter syns också på längre sikt i form av bättre villkor för näringslivet och livskraftiga landskap. Många områden och orter har redan klara planer på viktiga trafikprojekt som kan startas mycket snabbt. Samtidigt sätter de också fart på de privata investeringarna, till exempel för bostadsproduktion, vilka även de har positiva effekter.

Den ekonomiska tillväxten i Finland grundar sig på hög kompetens och förädlingsgrad och utbildad arbetskraft. Det är ytterst viktigt att man satsar på att trygga och utveckla utbildningen, med tanke på både den regionala ekonomin och samhällsekonomin. Yrkesutbildningen bör utvecklas i samarbete med näringslivet i regionerna genom tillväxtpilotprojekt. Nätet av yrkeshögskolor och

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

den forskning, utveckling och innovationsverksamhet som bedrivs vid dem är viktiga för att svara på näringslivets kompetensbehov. När man tryggar dessa projekt i hela landet på ett heltäckande sätt ökar näringslivets potential och sysselsättningsmöjligheter. Också utbildningens attraktionskraft ökar i regionen vilket genererar jämnare inkomster i de olika delarna av landet.

Regeringen föreslår ett tillägg på 30 miljoner euro för pilotprojekt för försök med valfrihet och personlig budget. Pilotprojekten som gäller valfrihet går ut på att kommunerna bolagiserar sin serviceproduktion enligt den valfrihetsmodell som regeringen föreslår. En bolagisering är riskfylld i detta skede. Det är inte motiverat att sätta in stora pengar på dessa pilotprojekt när den rättsliga grunden är osäker. Man hinner inte heller ens utnyttja erfarenheterna av pilotprojekten vid beredningen av den nya lagstiftningen. När man en gång har öppnat dörren för bolagisering och marknadskrafter är det mycket svårt att stänga den igen, även om erfarenheterna är dåliga.

Neste Abp har stor strategisk betydelse för staten inom den nationella energipolitiken och försörjningsberedskapen. I bolag med ett viktigt strategiskt intresse räcker inte ett ägande på en tredjedel för att säkerställa att staten kan utöva tillräcklig ägarmakt i alla tänkbara situationer. Därför bör statens ägarandel i Neste Abp inte sjunka till under 50 procent.

EU-rådet behandlar just nu ett förslag till ändring av momsdirektivet enligt vilken en lägre skattesats i framtiden kan tillämpas på elektroniska publikationer. I dag betalar man en allmän mervärdesskatt på 24 procent på elektroniska böcker, tidningar och tidskrifter men en lägre skatt på 10 procent på motsvarande publikationer i pappersform.

Om rådet beslutar ändra direktivet, bör regeringen omedelbart bereda en sänkning av mervärdesskatten på elektroniska publikationer till samma nivå som publikationer i pappersform. Ändringen ger media bättre förutsättningar att utveckla sin verksamhet och öka produktionen av elektroniskt innehåll i ett läge där omvälvningen i mediavärlden tvingar dem till detta. Den lägre mervärdesskattesatsen för elektroniska publikationer sporrar den finländska medie- och förlagsbranschen till att ta fram digitala produkter också för en internationell läsekrets och stöder utbildning och bildning bland annat genom förmånligare elektroniska läromedel. Också miljöskäl talar för att elektroniska publikationer ska ha en jämlik ställning. Papperspublikationerna, inklusive transporten och avfallsbehandlingen av dem, belastar miljön mer än motsvarande elektroniska publikationer.

Mångfaldiga och pluralistiska medier är en grundförutsättning för att kunna utöva yttrandefriheten. Pluralistiska medier innefattar både Rundradion och de kommersiella medierna och deras distributionskanaler såsom tv, radio, digitala medier och tidningar. De kommersiella medierna har en viktig roll när det gäller information till medborgarna och analys av samhällsfrågor. Det är viktigt att det finns en tillräcklig och kontinuerlig nyhets- och aktualitetsverksamhet, och innehållet ska finnas tillgängligt på de inhemska språken på ett mångsidigt sätt. I dagens brytningsläge är det därför också motiverat att delvis trygga utvecklingen av verksamheten och ett mångsidigt innehåll hos kommersiella medier med offentliga medel. Vid den fortsatta beredningen av stödformerna bör man beakta den samhällsnyttan av olika medier.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att stärka den regionala ekonomin, det lokala näringslivet och en positiv strukturomvandling på lika villkor i hela Finland.

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen för att trygga pluralistiska medier överlämnar en proposition om sänkning av mervärdesskatten för elektroniska publikationer till samma nivå som för papperspublikationer genast när mervärdesskattedirektivet tillåter det.

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

10. Ägarstyrningen

88. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Regeringens proposition ger fullmakt att sänka statens ägarandel i Neste Abp så att den är minst 33,4 procent av det röstetal som samtliga aktier medför. Försäljningen föreslås inte ha några dimensioner som hänför sig till utveckling av bolaget eller strategiska partnerskap utan det handlar enbart om att lösgöra medel. Detta kan inte anses motiverat när man beaktar Nestes strategiska betydelse för staten bland annat med tanke på den nationella energipolitiken och försörjningsberedskapen. I viktiga bolag med ett strategiskt intresse kan en tredjedel inte ersätta ett majoritetsinnehav. Därför bör man hålla kvar statens majoritetsinnehav i Neste.

Vi föreslår

att motiveringen till moment 23.10.88 inte ändras när det gäller statens ägarandel i Neste Abp och

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att statens innehav i Neste Abp också framöver är över 50 procent i syfte att trygga det strategiska intresset.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

20. Yrkesutbildning

21. Utvecklande av yrkesutbildningen (reservationsanslag 3 år)

Ekonomisk tillväxt baserar sig i Finland framför allt på ökad produktivitet, och kärnan för den är en hög kompetens. Brist på kompetenta människor får inte bli en flaskhals för tillväxt. En gedigen grundutbildning för alla är en förutsättning för en tillräcklig kompetensnivå. Dessutom måste utbildningssystemet smidigt svara på det lokala näringslivets kompetensbehov i alla regioner på lika villkor. Här behövs det samarbete mellan den offentliga sektorn, företagen och den tredje sektorn.

Regeringen har föreslagit pilotprojekt för tillväxt inom yrkesutbildningen i regioner med positiv strukturomvandling. Denna typ av pilotprojekt behövs, och med deras hjälp kan man få fart på det lokala näringslivet överallt. Därför måste dessa projekt genomföras i flera regioner på ett jämlikt sätt. I de regioner där tillgången på arbetskraft hotar begränsa tillväxten kan man också utöka antalet nybörjarplatser inom ramen för pilotprojekten.

Vi föreslår

att moment 29.20.21 ökas med 5 000 000 euro för att genomföra pilotprojekt för tillväxt inom yrkesutbildningen i hela landet.

40. Högskoleundervisning och forskning

20. Gemensamma utgifter inom högskoleväsendet och vetenskapens område (reservationsanslag 3 år)

Ekonomisk tillväxt baserar sig i Finland framför allt på ökad produktivitet, och kärnan för den är en hög kompetens. Brist på kompetenta människor får inte bli en flaskhals för tillväxt. En gedigen grundutbildning för alla är en förutsättning för en tillräcklig kompetensnivå. Dessutom måste utbildningssystemet smidigt svara på det lokala näringslivets kompetensbehov i alla regioner på lika villkor. Här krävs det samarbete mellan den offentliga sektorn, företagen och den tredje sektorn.

Den forskning, utveckling och innovationsverksamhet som bedrivs vid yrkeshögskolorna är viktiga för att svara på näringslivets kompetensbehov i regionerna. Projekt som genomförs i samarbete mellan yrkeshögskolorna, företagen och den tredje sektorn kan i bästa fall stärka den lokala ekonomiska tillväxten. Behov av denna typ av gemensamma projekt finns i hela landet, och man bör kunna starta projekt på ett jämlikt sätt på olika håll.

Vi föreslår

att moment 29.40.20 ökas med 12 000 000 euro för forskning, utveckling och innovationsverksamhet vid yrkeshögskolorna som stöder det lokala näringslivet.

Huvudtitel 31

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Trafiknätet

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Smarta offentliga investeringar sätter också fart på de privata investeringarna. Lokala trafikprojekt slopar flaskhalsar i trafiken och ökar säkerheten. Dessutom skapar de förutsättningar för investeringar i näringslivet och uppkomst av nya arbetstillfällen. Många områden och orter har redan klara planer på viktiga trafikprojekt för bland annat bangårdar som skulle stimulera näringslivet i regionen. Det saknas ändå finansiering för projekten. Sådana projekt borde startas på olika håll i landet på ett jämlikt sätt för att sätta fart på en balanserad regional utveckling och en hållbar tillväxt i hela landet.

Vi föreslår

att moment 31.10.77 ökas med 10 000 000 euro för trafikledsprojekt som stöder den regionala ekonomin och den lokala näringspolitiken.

40. Kommunikationstjänster och kommunikationsnät samt stöd för kommunikation

45. Stöd till nyhets- och aktualitetsverksamhet vid kanaler som betjänar allmänintresset (reservationsanslag 3 år)

Mångfaldiga och pluralistiska medier är en grundförutsättning för att kunna utöva yttrandefriheten. De kommersiella medierna har en viktig roll när det gäller information till medborgarna och analys av samhällsfrågor. Det är viktigt att det finns en tillräcklig och kontinuerlig nyhets- och aktualitetsverksamhet. Också innehållet bör finnas tillgängligt på de inhemska språken på ett mångsidigt sätt. I dagens brytningsläge är det därför också motiverat att delvis trygga utvecklingen av verksamheten och ett mångsidigt innehåll hos kommersiella medier med offentliga medel. Vid den fortsatta beredningen av stödformerna bör man beakta den samhällsnyttan av olika medier.

Vi föreslår

att moment 31.40.45 ökas med 7 000 000 euro för att trygga pluralistiska medier och

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att man vid den fortsatta beredningen av stödformerna beaktar den samhällsnyttan av olika medier.

Huvudtitel 32

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Anslagsökningen under momentet är befogad. Arbetslösheten och särskilt långtidsarbetslösheten ligger ännu på en alltför hög nivå. Därför måste man se till att resurserna för aktiveringsåtgärder räcker. Anslagsökningen kan ändå inte motiveras med införandet av aktiveringsmodellen. Det finns ingen lagstiftning om modellen, ingen proposition har överlämnats om den och det är inte säkert att den blir av. Innehållet och detaljerna i den modell som regeringen planerar än ännu öppna. Det framgår således inte av motiveringen till momentet för vilket ändamål anslagsökningen kommer att användas. Den modell som nu är ute på remiss är tvivelaktig, eftersom den skulle bestraffa en arbetssökande som inte hittar arbete eller får aktiveringsåtgärder. Den arbetssökande kan inte själv påverka möjligheten att få aktiveringsåtgärder.

Särskilt anslagen för lönesubventioner till organisationer är i dag en flaskhals i sysselsättningspolitiken. I den gällande statsbudgeten har den hundra procentiga lönesubventionen till föreningar och stiftelser begränsats till högst 3 000 årsverken. Enligt lagen om offentlig arbetskrafts- och företagsservice (916/2012) kan till en förening eller en stiftelse som anställer en långtidsarbetslös i uppgifter som inte betraktas som näringsverksamhet, betalas lönesubvention under högst 12 månader till ett belopp av 100 procent av de lönekostnader för den som anställts med subventionen som motsvarar högst 65 procents arbetstid av den ordinarie maximiarbetstiden (7 kap. 9 § 1 mom. i lagen). Dessa uppgifter är viktiga för dem som har det allra svårast att få arbete. För många är möjligheten att få arbete i en organisation med full lönesubvention det enda realistiska alternativet att hitta ett första arbete efter en lång tid av arbetslöshet. De här lönesubventionerade arbetena är samtidigt också viktiga för många organisationer. På grund av begränsningen till 3 000 årsverken har de lönesubventioner som beviljas i detta syfte ställvis redan tagit slut för i år. Begränsningen till 3 000 årsverken bör därför slopas.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen skyndsamt vidtar åtgärder för att slopa den begränsning till 3 000 årsverken som anges i beslutsdelen till moment 32.30.51.

Huvudtitel 33

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

60. Av kommunerna anordnad social- och hälsovård

38. Statsunderstöd för kostnader för pilotprojekt med valfrihet (reservationsanslag 3 år)

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

Regeringens proposition med förslag till lagstiftning om en reform av ordnandet av social- och hälsovården och en valfrihetsmodell i anslutning till den behandlas just nu i riksdagen. Det är inte motiverat att i denna fas av beredningen av reformen sätta in stora pengar på dessa pilotprojekt när den rättsliga grunden är osäker. Man hinner inte heller ens utnyttja erfarenheterna av pilotprojekten vid beredningen av den nya lagstiftningen.

Pilotprojekten som gäller valfrihet går ut på att kommunerna bolagiserar sin serviceproduktion enligt den valfrihetsmodell som regeringen föreslår. En bolagisering är riskfylld i detta skede. När man en gång har öppnat dörren för bolagisering och marknadskrafter är det mycket svårt att stänga den igen, även om erfarenheterna är dåliga.

Däremot är ett arrangemang med personlig budget möjligt i vårdreformen utan problem inom ramen för den gällande lagstiftningen. Erfarenheterna av personlig budget har varit positiva när det gäller personer med stort vårdbehov. Som bäst ökar den personliga budgeten självbestämmanderätten vid användningen av tjänsterna.

Vi föreslår

att moment 33.60.38 minskas med 27 000 000 euro och att motiveringen till momentet ändras så att anslaget endast får användas till betalning av statsunderstöd till kommuner och samkommuner för de kostnader som föranleds av beredning och genomförande av särskilda pilotprojekt för försök med personlig budget.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

20. Samhällen, byggande och boende

60. Överföring till statens bostadsfond

Statens bostadsfonds (ARA) medel ska användas till förmån för hyresboende och hyresgäster genom att utöka ombyggnaderna och nybyggnaderna till skäligt pris, göra boendet bekvämare och mer trivsamt och minska de anknyttande sociala problemen. Av statens bostadsfonds medel får det beviljas understöd till grupper med särskilda behov enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov.

Särskilda stödinstrument för att förbättra bostadssituationen för grupper med särskilda behov behövs, eftersom den svåra hyresbostadssituationen försämrar särskilt dessa gruppers ställning på bostadsmarknaden. Understöden enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov har visat sig vara ett användbart och behövligt medel för att säkerställa tillgången på lämpliga bostäder till rimligt pris för dem som är i störst behov av stöd. Fullmakten för understöden bör därför inte minskas.

I stället är det befogat att öka fullmakten med 11 miljoner euro för stöd för installering av hissar så att äldre personer i högre grad kan bo hemma.

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 1 sd

Vi föreslår

att motiveringen till momentet inte ändras när det gäller understöd enligt lagen om understöd för förbättring av bostadsförhållandena för grupper med särskilda behov (1281/2004).

Förslag

Vi föreslår

att riksdagen godkänner förslaget till en tilläggsbudget för 2017 enligt betänkandet och med ändringarna ovan och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 5 uttalandena.

Helsingfors 22.6.2017

Krista Kiuru sd
Pia Viitanen sd
Maria Tolppanen sd
Harry Wallin sd

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservavtion 2 vänst

RESERVATION 2 vänst

Allmän motivering

Finlands ekonomi visar för närvarande tecken på en uppgång efter den långvariga recessionen. Produktionen ser under de närmaste åren äntligen ut att nå 2008 års nivå, och sysselsättningsläget förbättras. Regeringens sysselsättningsmål kommer dock inte att uppnås, och långtidsarbetslösheten ser ut att fastna på en historiskt hög nivå.

Det är positivt att ekonomin inte längre uteslutande stöder sig på byggsektorn och konsumtions-efterfrågan som bygger på privat skuldsättning, även om de fortfarande spelar en central roll. Också produktionsinvesteringarna pekar uppåt, vilket är ytterst välkommet. Exporten har återhämtat sig något, men de närmaste åren kommer dess effekter på sysselsättningen och den ekonomiska tillväxten troligtvis att bli ganska anspråkslösa jämfört med investeringarna och konsumtionsefterfrågan. Den stimulerande penningpolitik som Europeiska centralbanken länge bedrivit är en viktig bakgrundsfaktor till det ekonomiska uppsvinget.

Hushållens sparkvot kommer också under de närmaste åren att vara negativ och skuldsättningen fortsätter. De låga räntorna och den starka framtidstron utgör incitament att ta lån. Skuldsättningen accelererar också av att ändringarna i socialskyddsavgifterna och lönesänkningarna i offentliga sektorn i enlighet med det så kallade konkurrenskraftsavtalet kringskär köpkraften. Konkurrenskraftsavtalet ändrar inkomstfördelningen dels så att arbetstagarna i privata sektorn får bättre villkor jämfört med arbetstagarna i offentliga sektorn, dels så att arbetstagarnas ställning i relation till företag och ägare försämras. Avtalet innebär i praktiken en massiv inkomstöverföring från löntagarna och den offentliga sektorn till företagen.

Den första tilläggsbudgeten för 2017 syftar till att korrigera några av Sipiläs regerings värsta felbedömningar. De extra satsningarna på exempelvis utbildning och kompetens räcker dock inte på långa vägar för att kompensera för regeringens tidigare nedskärningar. Den behövliga förbättringen av arbetskraftsservicen uteblir, och regeringen gör inget för att göra livet lättare för dem drabbats av nedskärningarna av bland annat pensioner, utkomstskydd för arbetslösa, bostadsbidraget och läkemedelsersättningarna.

De små satsningarna på forskning, utveckling och innovationer i företagen är visserligen välkomna, men storleksordningen är bara en bråkdel av vad som behövs.

På grundval av det ovanstående föreslår vi att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 1

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja anslagen för utbildning samt forskning, utveckling och innovation till åtminstone samma nivå som 2015.

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 2 vänst

Detaljmotivering

ANSLAG

Huvudtitel 23

STATSRÅDETS KANSLI

10. Ägarstyrningen

88. Aktieförvärv (reservationsanslag 3 år)

Regeringen föreslår att statens ägarandel i Neste Abp och Vapo Oy minskas från nuvarande 50,1 procent så att ägarandelen i båda bolagen är minst 33,4 procent av den rösträtt som samtliga aktier medför.

Hittills har statligt innehav i nio företag till ett värde av cirka 2,4 miljarder euro överförts till statens utvecklingsbolag Vake Oy. Neste är den klart mest värdefulla tillgång som överförts till Vake. Om staten säljer Nesteaktier omfattande hela det parti på 16,7 procent som den nu söker godkännande för, skulle inkomsterna uppgå till drygt 1,5 miljarder euro. Den aktieandelen gav i fjol staten över 55 miljoner euro i aktieutdelning.

Enligt regeringen kan staten utifrån en ägarandel på drygt en tredjedel ”trygga sin ställning i alla betydande beslut som gäller aktiebolagen”. Enligt vår uppfattning är en tredjedel av röstetalet dock alltför litet för att trygga de strategiska intressena.

Försäljningen av aktier i Neste och Vapo visar vad Sipiläs tal om att balansräkningen ska sättas i arbete betyder i praktiken. Lönsamma och strategiskt viktiga innehav säljs, så att statsrådet kan genomföra sina favoritprojekt utanför den av skattenedskärningar försvagade budgeten och utan demokratisk kontroll över budgetmedlen. Några strategiska eller andra motiverade skäl för försäljningarna har inte anförts.

Vänsterförbundet har som enda parti motsatt sig inrättandet av statens utvecklingsbolag Vake. Vi godkänner inte heller att ägarandelen minskas i strategiskt viktiga bolag. Sipiläs regering har inte tillräckligt väl motiverat behovet av dessa åtgärder.

Vi föreslår därför

att motiveringen till moment 23.10.88 inte ändras när det gäller Neste Abp och

att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 2

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen en utförlig utredning om det faktiska behovet och användningssyftet i fråga om den nya typen av ägarpolitiska utvecklings-

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 2 vänst

bolag och att staten avhåller sig från att sälja innehav som har strategisk betydelse för Finlands ekonomi och näringslivets utveckling eller vars avkastning överskrider räntenivån för Finlands statslån.

Reservationens förslag till uttalande 3

Riksdagen förutsätter att statens innehav i Neste Abp också framöver är över 50 procent.

Huvudtitel 24

UTRIKESMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Internationellt utvecklingssamarbete

66. Egentligt utvecklingssamarbete (reservationsanslag 3 år)

De massiva nedskärningarna inom utvecklingssamarbetet hör till Sipiläs regerings dystraste och kallaste beslut. Besluten har konkret påverkat miljontals människors liv och fördärvar Finlands rykte på ett internationellt plan. På grund av dessa plötsliga och planlöst genomförda nedskärningar har vi också förlorat mängder och värdefull kompetens.

På grundval av det ovanstående föreslår vi att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 4

Riksdagen förutsätter att regeringen vidtar åtgärder för att höja anslaget för egentligt utvecklingssamarbete så att dess BNP-andel under regeringsperioden stiger till minst samma nivå som före 2016 års nedskärningar.

Huvudtitel 25

JUSTITIEMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

40. Verkställighet av straff

01. Brottspåföljdsmyndighetens omkostnader (reservationsanslag 2 år)

Pelso fängelse är i så dåligt skick att det krävs akuta reparationsinvesteringar. I fjol upptäcktes allvarliga problem med inomhusluften i de fängavdelningar som byggdes på 1960-talet. Därför stängde man helt de avdelningarna i början av oktober 2016. Som en följd av detta minskade antalet fängplatser till 58. Också de fånglokaler från 1980-talet som nu används är på grund av dröjsmål med ombyggnaden i ytterst dåligt skick. Det bör omedelbart anvisas behövliga anslag för att reparera lokalerna eller för planering och byggande av lokaler som ersätter de nuvarande lokalerna.

Vi föreslår därför

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 2 vänst

att moment 25.40.01 ökas med 7 000 000 euro för ombyggnad av eller nybyggnad vid Pelloso fängelse.

Huvudtitel 29

UNDERVISNINGS- OCH KULTURMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

90. Idrottsverksamhet

55. Statsunderstöd till KymiRing Oy för byggande av en idrottsplats (reservationsanslag 2 år)

Det anslag på 3,5 miljoner till KymiRing Oy för byggande av ett motorsportscenter är i många avseenden omotiverat. Det motsvarar inte principerna i idrottslagen eller för byggande av idrottsplatser. Det betjänar inte heller stora användargrupper och främjar inte barns och ungas motion, vilket borde vara ett centralt mål vid byggande av idrottsplatser.

Det tidigare beviljade understödet på 3 miljoner euro överskred den övre gränsen för stödjande av nationellt viktiga projekt, och efter det nu föreslagna anslaget på 3,5 miljoner euro blir statens andel oskäligt stor.

Understöd beviljas enligt idrottslagen kommuner eller samkommuner eller sammanslutningar där en kommun eller samkommun har bestämmanderätten. Endast i undantagsfall beviljas understöd andra sammanslutningar för åtgärder som syftar till att uppnå syftena i idrottslagen. Enligt den anmälan om bolagets ägarstruktur som utskottet särskilt begärt är kommunens andel endast 19 procent.

Det har inte ens begärts understöd genom årets budget, så statens idrottsråd har inte kunnat ta ställning till projektets ändamålsenlighet i något yttrande.

Finland är fullt av simhalls-, idrottshalls- och andra bygg- och ombyggnadsprojekt som syftar till att uppnå syftena med idrottslagen och som snabbt behöver finansiering.

Vi anför

att motiveringen till moment 29.90.55 ändras så att anslaget på 3,5 miljoner euro riktas till olika idrottsplatsprojekt runtom i landet som främjar särskilt barns och ungas motionerande.

Huvudtitel 31

KOMMUNIKATIONSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Trafiknätet

77. Utveckling av trafikledsnätet (reservationsanslag 3 år)

Betänkande FiUB 5/2017 rd

Reservation 2 vänst

Det är bra att regeringen i enlighet med de riktlinjer som under förra valperioden utfärdades av den parlamentariska arbetsgruppen för eftersatt underhåll försöker dämpa ökningen av det eftersatta underhållet av trafiknätet. Tyvärr ökar dock andelen dåliga vägar fortfarande. Dessutom innebär tilläggsanslagen för basstrafikledshållningen mindre anslag för de projekt för utveckling av trafiknätet som runtom i landet inletts i syfte att höja trafiksäkerheten.

Regeringen avser trots det föreslå en fullmakt på 14 miljoner euro och finansiering på 14 miljoner euro för de trafikarrangemang som motorsportscentret KymiRing Oy vill ha. Det är enligt vår mening ett felaktigt värdeval.

Vi anför

att motiveringen till moment 31.10.77 ändras så att anslaget på 14 miljoner euro inte används för trafikförbindelser kring motorsportbanan KymiRing utan i stället används för förbättring av den nationellt och internationellt viktiga vägsträckan Lahtis—Kouvola så att trafiken där löper smidigare och trafiksäkerheten höjs längs hela vägsträckan.

40. Kommunikationstjänster och kommunikationsnät samt stöd för kommunikation

45. Stöd till nyhets- och aktualitetsverksamhet vid kanaler som betjänar allmänintresset (reservationsanslag 3 år)

Statsrådet föreslår att det under momentet beviljas 1 miljon euro som under perioden 1.7.2017—30.6.2019 kan användas för stöd till nyhets- och aktualitetsverksamhet vid kanaler som betjänar allmänintresset. Användningsändamålet, användningsobjektet och bevilningsgrunden tål inte en kritisk granskning, eftersom stödet i praktiken har avgränsats i fråga om vilken teknik som stöds och vilka som kan få stödet. Å andra sidan är 1 miljon euro en tämligen anspråkslös satsning, om man verkligen vill åstadkomma något.

På grundval av det ovanstående föreslår vi att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 5

Riksdagen förutsätter att regeringen omarbetar mediastödet så att det rättvist beaktar olika tekniker och medietyper rättvist betonar den samhälleliga betydelse och nytta som olika aktörer och verksamhetsmodeller medför.

Huvudtitel 32

ARBETS- OCH NÄRINGSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

30. Sysselsättnings- och företagsamhetspolitik

51. Offentlig arbetskrafts- och företagsservice (reservationsanslag 2 år)

Betänkande FiUB 5/2017 rd

Reservation 2 vänst

Arbets- och näringsministeriet anvisar 16 737 000 euro för offentlig arbets- och företagsservice vid de regionala NTM-centralerna. Medlen anvisas ur arbets- och näringsministeriets ofördelade anslag för 2017. Därutöver föreslås ett tilläggsanslag på 10 miljoner euro för införande av den så kallade aktiveringsmodellen för utkomstskyddet för arbetslösa.

Arbets- och näringscentralerna har för närvarande otillräckliga resurser och kan inte erbjuda god service som motsvarar kundernas behov. Anslaget borde höjas med minst tiotals miljoner euro, om man vill höja personalstyrkan och servicen till ens en nöjaktig nivå.

Det är dock inte enbart anslagsnivån som är problematisk i regeringens politik. Också handlingsmodellerna och den planerade privatiseringen och utkontrakteringen av arbetskraftstjänster äventyrar likabehandlingen av klienterna, servicens kvalitet och kostnadseffektivitet samt det myndighetsansvar som hör till en demokrati och är centralt med tanke på rättstryggheten.

Den så kallade aktiveringsmodellen är en följdriktig fortsättning på regeringens sysselsättningspolitik. Modellen grundar sig på idén om lata och arbetsskygga arbetslösa, och de kriterier som ska påvisa ”aktivitet” är godtyckliga, oändamålsenliga och administrativt tunga.

Föreningarna och stiftelserna har en central roll när det gäller att erbjuda lönesubventionerade jobb. De når i många fall också personer som företag inte anställer ens om de får stöd för det. Regeringen har dock begränsat organisationernas hundra procentiga lönesubvention till 3 000 årsverken, vilket betyder att stödpengarna i vissa fall tog slut redan under årets första hälft. Vänsterförbundet har konsekvent motsatt sig denna begränsning.

Vi föreslår att riksdagen godkänner följande uttalanden:

Reservationens förslag till uttalande 6

Riksdagen förutsätter att regeringen i moment 32.30.51 slopar begränsningen till 3 000 årsverken för föreningars och stiftelsers lönesubvention.

Reservationens förslag till uttalande 7

Riksdagen förutsätter att regeringen avsevärt höjer anslagen för lönesubvention och reviderar lönesubventionssystemet utifrån den så kallade Myllykoskimodellen.

Reservationens förslag till uttalande 8

Riksdagen förutsätter att regeringen avstår från sina planer att utkontraktera och privatisera sysselsättningstjänsterna och i stället utvecklar dem så att de offentliga myndigheterna och arbets- och näringscentralerna också i fortsättningen bär huvudansvaret för ordnandet av servicen och att regeringen i stället för att införa mer sanktioner och övervakning fokuserar på att förbättra servicenivån utifrån önskemålen och behoven hos dem som använder tjänsterna.

Huvudtitel 33

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 2 vänst

SOCIAL- OCH HÄLSOVÅRDSMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

60. Av kommunerna anordnad social- och hälsovård

38. Statsunderstöd för kostnader för pilotprojekt med valfrihet (reservationsanslag 3 år)

Det föreslås att ett anslag på sammanlagt 30 miljoner euro anvisas för statsunderstöd som beviljas för kostnader som föranleds av pilotprojekt om valfrihet för kunder inom social- och hälsovården och personlig budgetering.

Lagförslagen om social- och hälsovårdsreformen behandlas fortfarande av riksdagen, och exempelvis den så kallade valfrihetsmodellen har kritiserats ytterst kraftigt av såväl sakkunniga som politiker och de som arbetar på fältet inom socialväsendet och hälso- och sjukvårdsväsendet. Det är inte bara önskvärt utan också möjligt att förslagen inte går igenom i den form de nu har. Det är därför inte befogat att i nuläget inleda de föreslagna pilotprojekten för valfrihet.

Däremot understöder vi utvidgningen av den personliga budgeteringen och de försök som stödjer detta, eftersom erfarenheterna av modellen är goda.

Vi föreslår därför

att moment 33.30.38 minskas med 27 000 000 euro och att motiveringen till momentet ändras så att anslaget endast får användas till betalning av statsunderstöd till kommuner och samkommuner för de kostnader som föranleds av beredning och genomförande av särskilda pilotprojekt för försök med personlig budget.

Huvudtitel 35

MILJÖMINISTERIETS FÖRVALTNINGSOMRÅDE

10. Miljö- och naturvård

20. Bekämpning av miljöskador (reservationsanslag 3 år)

Miljöministeriet föreslås få 5 miljoner euro för bekämpning av miljöskador vid gruvan i Hitura, Nivala. Bakgrunden är den att grundvattnet och vattendragen hotar förorenas till följd av att det kanadensiska företaget Belvedere Mining Oy har försatts i konkurs. Konkursboet saknar medel, så saneringen faller helt på statens konto. Den säkerhet på 2 miljoner euro som krävts av bolaget räcker inte för att förebygga skador. Sannolikt kommer inte heller de fem miljoner euro som nu föreslås att räcka, eftersom de totala kostnaderna uppskattas till 15—20 miljoner euro under en period på 5—15 år.

Det är motiverat att staten betalar sådana miljöskyddsmässigt motiverade åtgärder vars kostnader inte kan avkrävas det aktuella företaget. Samtidigt finns det anledning att fråga sig hur det här har kunnat hända. Är alla rutiner korrekta och aktuella, och om inte, hur bör de uppdateras?

Betänkande FiUB 5/2017 rd
Reservation 2 vänst

Finland är på grund av den ytterst lindriga beskattningen lockande för utländska gruvbolag. Inhemska aktörer får frikostiga statliga stöd. När verksamheten visar sig vara olönsam måste staten bära sitt ansvar för såväl de ekonomiska som de miljömässiga och sociala konsekvenserna. De säkerheter som på förhand begärs av företagen räcker ofta inte för att täcka skadorna. Så kallade ansvarsfonder kan överhuvudtaget inte tillämpas i konkursfall. Miljötillståndsförfarandet och tillsynen över att miljötillstånden följs missköts ständigt.

På grundval av det ovanstående föreslår vi att riksdagen godkänner följande uttalande:

Reservationens förslag till uttalande 9

Riksdagen förutsätter att regeringen lämnar riksdagen propositioner som säkerställer att förfarandena för och tillsynen över miljötillstånd håller en så hög standard att det i framtiden inte uppstår nya gruvkatastrofer och att gruvaktörerna i fortsättningen förutsätts att på förhand lämna säkerhet som motsvarar riskerna.

Förslag

Vi föreslår därför

att riksdagen godkänner förslaget till en tilläggsbudget för 2017 enligt betänkandet och med ändringarna ovan och

att riksdagen godkänner de ovan föreslagna 9 uttalandena.

Helsingfors 22.6.2017

Kari Uotila vänst
Li Andersson vänst

Betänkande FiUB 5/2017 rd — RP 60/2017 rd

Bilaga

- Tilläggsbudgetmotion TBM 1/2017 rd Krista Kiuru sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för att utveckla pilotförsök för tillväxt i yrkesutbildningen i hela landet (5 000 000 euro) 29.20.21
- Tilläggsbudgetmotion TBM 2/2017 rd Krista Kiuru sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet i yrkeshögskolorna (12 000 000 euro) 29.40.20
- Tilläggsbudgetmotion TBM 3/2017 rd Krista Kiuru sd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för trafikledsinvesteringar som stöder den regionala ekonomin (10 000 000 euro) 31.10.77
- Tilläggsbudgetmotion TBM 4/2017 rd Peter Östman kd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för stödjande av forsknings-, utvecklings- och innovationsverksamhet (10 000 000 euro) 32.20.40
- Tilläggsbudgetmotion TBM 5/2017 rd Peter Östman kd m.fl. Tilläggsbudgetmotion om ökat anslag för offentlig arbetskrafts- och företagarservice (25 000 000 euro) 32.30.51